

Урок української мови

6 клас

Степанчук Віра Василівна,
вчитель української мови та літератури
Малівська загальноосвітня школа I - III ступенів
Боремельської сільської ради Рівненської області

Тема. Словотвір як розділ мовознавства. Основні способи словотворення.
Змінювання і творення слів.

Мета: Дати учням поняття про словотвір як розділ науки про мову, ознайомити з основними способами словотворення, формувати вміння змінювати й утворювати нові слова, розвивати мислення, увагу, пам'ять, виховувати любов до рідного краю.

Тип уроку. Засвоєння нових знань.

Хід уроку

Емоційне налаштування на урок.

Ось дзвінок вже пролунав

6 клас за парти став.

Станьте рівно, як годиться

Чи все на парті - подивіться...

Перевірка домашнього завдання.

Учні читають домашній твір на тему: «Квіточка, яка хоч і народилася пізньої осені ,проте увібрала у

себе усі найяскравіші кольори».

Оголошення теми ,мети уроку.

Мотивація навчальної діяльності . Слово – одиниця мовлення, без якої функціонування мови

немислиме...

Актуалізація опорних знань.

1. Назвати значущі частини мови.

2. Яку позицію займає кожна із них у слові.

Корінь.

Префікс.

Суфікс.

Постфікс.

Закінчення.

Частина змінюваного слова без закінчення становить основу слова.

Проблемне питання. ..Чи є у незмінних словах і формах слів закінчення?

(Кенгуру, таксі, інтерв'ю, пальто).

Сприймання і засвоєння навчального матеріалу. Пояснення вчителя.

В українській мові існує обмежена кількість морфологічних моделей, за допомогою яких творяться нові слова.

Наприклад, модель «без+основа+н+ий»

(безкровний, безсонний).

За цією моделлю утворено близько 240 прикметників.

Слова можуть утворюватися:

А). Додаванням префіксів:

Ліс – праліс, бік – набік

-Як називається такий спосіб? Чому?

Б). Додаванням суфіксів:

Відповідальність, аргументувати.

-Як називається такий спосіб? Чому?

В). Додаванням префіксів і суфіксів:

Закордонний, прибережний

-Як називається такий спосіб? Чому?

Г) відкиданням суфіксів і закінчень.

Записувати – запис

Співати – спів

Д) Складанням основ за допомогою –о.-е.

Швидкоплинний.

Назвати спосіб творення.

Е). Перехід з однієї частини мови іншу

Пр.Набережна, майбутнє, м.Рівне, с. Зелене,лютий (н.міс.)

Є).Утв. абрєвіатури

ООН, НАНУ.

Робота з підручником. Мовне спостереження.

Зіставлення засвоєного матеріалу з матеріалом підручника.

Висновки учнів.

Закріплення вивченого .

Робота в групах. Лінгвістична гра «Хто більше?» Утворити якомога більше слів від слова «роса».

Індивідуальні завдання . Дослідити, у чому полягає різниця між словами:

Напр.:Ліс, у лісі, за лісом та лісовик, підлісок,лісник.

Проблемне питання. Які ви знаєте слова із суфіксами-ізм;-ізм?

Слово вчителя. Цей суфікс має греко-латинське походження. Утворення з такими суфіксами – наукові терміни.

Робота біля дошки. Завдання: утворити асоціативний куц до слова «словотвір».

Підбиття підсумків уроку. Перевірка засвоєного учнями матеріалу. Виконання тестових завдань.

Оцінювання навчальних досягнень учнів.

Д.3. Утворити форми слова та спільнокореневі від запропонованих.

Додаток

Тести

1). Укажіть слово утворене суфіксальним способом.

А. Український

Б. Придніпровський

В. Тиша

2). Слово утворене безафіксним способом у рядку:

А. Хлібороб.

Б. Дівчинонька.

В. Блакить.

3). Слово утворене префіксально-суфіксальним способом:

А. Гілля

Б. Настільний

В. Універсам

4. Слово, утворене префіксальним способом

А. Розквітнути

Б. Квітник

В. Квітень

5. Слово, утворене складанням основ

А. Прикордонний

Б. Екс-чемпіон

В. Килим